

Farsund
kommune

Planprogram

Kommuneplanens samfunnsdel

Innhold

1. Formålet med arbeidet	2
Kommuneplanens samfunnsdel	2
Planprogram	3
2. Nasjonale og regionale forventinger og føringer	3
Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027	3
FNs 17 bærekraftsmål og 2030-agendaen	3
Regionplan Agder 2030	4
Regionplan Lister 2030	4
3. Planprosess	5
4. Medvirkning	5
5. Utviklingstrekk for Farsund	5
6. Organisering og ansvar	8
7. Fremdriftsplan	8

1. Formålet med arbeidet

Jamført plan- og bygningsloven §11-1 skal kommunen ha en kommuneplan som omfatter en samfunnsdel med handlingsdel og en arealdel.

Kommuneplanens samfunnsdel har et tolvårsperspektiv, og skal sikre kommunesamfunnet som helhet og kommunen som organisasjon, den setter derfor langsiktige mål og rammer for utviklingen av kommunen.

I arbeidet med å oppdatere kunnskapsgrunnlaget ble det tydelig at kommunens utfordringsbilde i stor grad samsvarer med de utviklingstrekk og utfordringer som ligger til grunn for gjeldende samfunnsplan. Kommuneplanens visjon og satsingsområder vurderes derfor fortsatt som relevante. På denne bakgrunn anses det hensiktsmessig å gjennomføre en **begrenset revisjon** av kommuneplanens samfunnsdel.

Formålet med revisjonen er å vurdere om dagens mål og delmål fortsatt er relevante, eller om de bør justeres for å bedre svare på kommunens behov framover. Strategiene skal også vurderes med tanke på tydeligere prioritering og mulig reduksjon i antall.

Planen inneholder i dag flere arealstrategier. Disse inngår i revisjonen for å sikre sammenheng mellom samfunns mål, strategier og framtidig arealbruk.

Ved å revidere samfunnsdelen er målet at den skal fungere som et godt styringsdokument for en bærekraftig og god utvikling av Farsund, både som samfunn og virksomhet.

Gjeldene samfunnsdel for Farsund kommune ble vedtatt av kommunestyret den 08.03.2018, for perioden 2018 -2030.

Visjonen er: «Fristende, nyskapende – best på natur og det gode liv!»

Planen bygger på 2 satsningsområder:

- Levekår – det gode liv i Farsund
- Næringskommunen – fristende og nyskapende

Kommuneplanens samfunnsdel

Kommuneplanens samfunnsdel skal være et strategisk styringsverktøy som viser ønsket samfunnsutvikling og gir retning for kommunens arbeid de neste 12 årene. Den skal bygge på lokal kunnskap, medvirkning og nasjonale føringer, og bidra til bærekraftig og god utvikling for Farsund kommune.

Planen skal være et strategisk verktøy for politiske prioriteringer, og samtidig et felles grunnlag for samarbeid mellom innbyggere, næringsliv, frivillighet og offentlig sektor.

Kommuneplanen er kommunes overordnede plan og viktigste politiske styringsdokument. Planens handlingsdel angir hvordan planen skal følges opp.

En årlig rullering av handlingsdelen til kommuneplanen skal forankres i kommunestyret og i administrasjonen. Handlingsdelen kan være budsjett og økonomiplan eller en egen handlingsplan.

Planprogram

I kommunes planstrategi for 2024-2027 har kommunestyre vedtatt at kommuneplanens samfunnsdel skal prioriteres med oppstart i 2025, arbeidet med planen settes i gang ved å utarbeide dette forslaget til planprogram.

Planprogrammet skal sikre en god og ryddig planprosess og gi en forutsigbarhet i planarbeidet. Det skal utarbeides et planprogram etter bestemmelsene i plan- og bygningsloven (pbl) §4-1.

2. Nasjonale og regionale forventninger og føringer

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027

Hvert fjerde år legger regjeringen frem nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging for å fremme en bærekraftig utvikling i hele landet. Det går fram av plan- og bygningsloven paragraf 3-5 og 6-1. De nasjonale forventningene vil være retningsgivende ved utarbeidelse av regionale og kommunale planer. I de nasjonale forventningene for 2023-2027 legger regjeringen vekt på 2030-agendaen, hvor Norge har sluttet seg til 17 mål for å fremme en sosial, miljømessig og økonomisk bærekraftig utvikling.

FNs 17 bærekraftsmål og 2030-agendaen

I 2015 ble 2030-agendaen med de 17 bærekraftsmålene vedtatt av alle FNs medlemsland. Bærekraftsmålene ser miljø, økonomi og sosial utvikling i sammenheng.

Bærekraftsmålene utgjør det politiske hovedsporet for å ta tak i vår tids største nasjonale og globale utfordringer.

Regionplan Agder 2030

Regionplan Agder 2030 er et overordnet strategisk styringsdokument for hele Agder. Den beskriver muligheter for Agder i 2030, de viktigste utfordringene, regionens strategiske mål og prioritering av regional planlegging i perioden 2024–2027.

Regionplan Agder 2030 har fem satsingsområder:

- Attraktivt og miljøvennlig Agder
- Bærekraftig verdiskaping
- Utdanning, kompetanse og deltagelse
- Mobilitet
- Kultur

Regionplan Lister 2030

Planen omfatter kommunene Farsund, Flekkefjord, Hægebostad, Kvinesdal, Lyngdal og Sirdal. Hovedmålet med Regionplan Lister 2030 er å utvikle Lister til en miljømessig, sosialt og økonomisk bærekraftig region – et attraktivt lavutslippssamfunn med gode levekår.

Satsningsområdene følger i stor grad de satsningsområdene som er i Regionplan Agder:

- Attraktive og livskraftige byer tettsteder og distrikter. Kultur
- Verdiskaping, bærekraft og likestilling
- Transport, kommunikasjon og samfunnssikkerhet
- Utdanning, kompetanse og tjenesteinnovasjon

3. Planprosess

Planprosessen følger pbl §§ 11-2 til 11-4. Arbeidet starter med utarbeidelse av planprogram, etterfulgt av kunnskapsinnhenting, medvirkning, utforming av utkast, høring og politisk behandling. Kommunestyret skal ha eierskap og delta aktivt i prosessen med planen.

Forslaget til planen vil også bli sendt ut på høring og offentlig ettersyn. Dette vil bli kunngjort både via avisen, kommunes nettside og vi kommunes app. Det vil bli gitt en frist på minst seks uker for innspill til planen ved offentlig ettersyn, og forslaget skal vise hvordan innkomne innspill er vurdert og vektlagt.

Det er kommunestyret i Farsund som vedtar planen, dette vedtaket kan ikke påklages.

4. Medvirkning

Medvirkning er i plan- og bygningsloven et lovfestet krav, og kommunen har et særlig ansvar med å sikre aktiv medvirkning fra grupper som krever spesiell tilrettelegging, som barn og unge. Barn og unge ivaretas gjennom involvering av ungdomsrådet.

Siden dette arbeidet er en **begrenset revisjon** av gjeldende samfunnsdel, legges det ikke opp til en omfattende medvirkningsprosess. Medvirkningen vil i hovedsak skje gjennom:

- **offentlig høring** i tråd med plan- og bygningsloven
- **politiske medvirkning** gjennom arbeidsverksteder og behandling i formannskap og kommunestyre
- **involvering av kommunens råd** som representerer viktige målgrupper

5. Utviklingstrekk for Farsund

Som grunnlag for en god politisk og offentlig debatt om kommunens satsingsområder i samfunnsdelen, er det nedenfor laget en situasjonsbeskrivelse av viktige utviklingstrekk for Farsund kommune med bakgrunn i utfordringsbildet som ble utarbeidet i et tverrsektorielt samarbeid i forbindelse med planstrategien for 2024-2027. Denne er oppdatert høsten 2025. Folkehelseoversikten fra 2023 er også en viktig del av kunnskapsgrunnlaget.

Oppsummert gir kunnskapsgrunnlaget en innføring i de viktigste områdene av betydning for samfunnsutviklingen. Farsund kommune vil i tiden fremover møte utfordringer spesielt knyttet til endringer i befolkningssammensetningen (demografi). Vi blir flere eldre samtidig som det blir færre barn og unge, og Aldersbæreevnen vil bli redusert fra 2,9 i 2022 til 1,8 i 2050.

Basert på kunnskapsgrunnlaget er det fire hovedtemaer som belyser hovedutfordringene til Farsund:

Befolkningsutviklingen

Innbyggertallet i Farsund pr. 3. kvartal 2025 er 9 811 innbyggere. Farsund kommune har de siste årene opplevd en svak nedgang i folketallet. Et viktig trekk ved utviklingen er aldringen av befolkningen. Aldersbæreevnen (forholdet mellom antall yrkesaktive og eldre) er ventet å falle fra 2,9 i 2022, til 2,0 i 2040 og til 1,8 i 2050. Dette innebærer at færre yrkesaktive skal forsørge flere eldre, og er av vesentlig interesse for framtidens økonomiske bæreevne og for velferdstilbud og helse- og omsorgstjenestene.

Aldersbæreevnen i Farsund forventes å være vesentlig lavere enn Agder i hele perioden.

Farsund kommune har fått nasjonal anerkjennelse for sitt innovative arbeid innen helse- og omsorg. Gjennom strategisk utvikling og målrettet innsats har kommunen etablert seg som en pioner på bruk av kunstig intelligens (KI) i tjenestene – et arbeid som nå løftes frem både på Lister-, Agder- og nasjonalt nivå via KS og Helsedirektoratet.

Kommunen arbeid med kunstig intelligens, blant annet gjennom:

"Spider" – et logistikksystem som siden 2017 har vært brukt til å optimalisere arbeidslister.

"Tandem" – ny teknologi tatt i bruk i 2025, som transkriberer tale og lydopptak til tekst.

Folkehelse og levekår

For de fleste er det godt å leve og å vokse opp i Farsund, jf Folkehelseoversikt 2023. Men i årene som kommer er viktig at vi sammen prioriterer utfordringer knyttet til utenforskap og helserelatert atferd.

Når det gjelder psykisk helse, rapporterer ungdom i Farsund om mindre mobbing og skolestress enn landsgjennomsnittet, men også om lavere trivsel på skolen. Dette kan påvirke både læringsmiljø og psykisk velvære.

Helseatferden i befolkningen viser at mange ikke følger nasjonale anbefalinger for kosthold og fysisk aktivitet. Det er også høyere andel kvinner som røyker ved første svangerskapskontroll, og flere ungdommer drikker alkohol jevnlig sammenlignet med resten av landet.

Kommunen utarbeider en folkehelseoversikt hvert fjerde år, som gir innsikt i helsetilstanden og påvirkningsfaktorer. Oversikten viser at Farsund har både styrker og utfordringer når det gjelder folkehelse og levekår.

Kommunen vil fortsette å ha et tydelig fokus på folkehelse og levekår som en del av sitt samfunnsoppdrag. Kommunen arbeider for å fremme helse, redusere helserisiko og beskytte innbyggerne mot ytre helsetrusler. Dette skjer gjennom planlegging, tverrfaglig samarbeid og tiltak rettet mot både enkeltpersoner og lokalsamfunnet.

Næringsutvikling

Det har vært en økning i antall offentlige arbeidsplasser i kommunen de siste årene, særskilt innen helse- og sosialtjenester, samtidig som det har vært en reduksjon i antall arbeidsplasser i privat næringsliv.

Farsund kommune er en stor industrikommune med bedriftene Alcoa og Aludyne som de største aktørene med rundt 450 arbeidsplasser totalt. I tillegg har Farsund mange bedrifter innen mekanisk industri, varehandel inkl. reparasjon av motorvogner og bygg- og anleggsbransjen samt leverandører til offshore næringen. Listerhavnene IKS er en av verdens største seismikk havner, med base i Lundevågen.

Farsund kommune består av tre tettsteder Farsund, Vanse og Vestbygda. Alle sentraene har ulik grad av service funksjoner. Stedsutvikling for å tiltrekke særskilt unge mennesker er viktig for å forhindre at aldersbæreevnen til Farsund kommune synker. Stedsutvikling henger tett sammen med reiselivsutvikling og Farsund er den største reiselivskommunen i Lister, målt i antall kommersielle og ikke kommersielle sengeplasser. Med stor andel arbeidsplasser knyttet til kraftforedlende industri er en av hovedutfordringene behov for fornybar energi, inkludert areal for produksjon, på kort og lang sikt.

Det er mangel på næringsarealer til sjørelaterte og annen næringsvirksomhet.

Det er få ledige sjønære arealer med mulighet for dypvannskaier i Nordsjøbassenget. Farsund kommune har stor mulighet for industrietablering knyttet til havneområdene, det må tilrettelegges for videreutvikling av eksisterende virksomheter og etableringer i sjønære arealer.

Areal- og miljøutfordringer

Farsund kommune står overfor flere utfordringer knyttet til arealforvaltning og klima. Kommunen har i dag et betydelig planlagt overskudd av arealer til boligbygging. Når befolkningsveksten samtidig er lav eller negativ, kan dette føre til spredt og lite bærekraftig utbygging. Slike utviklingstrekk kan bidra til økt press på verdifulle naturressurser som dyrket mark og sammenhengende grøntområder, og gjøre det vanskeligere å opprettholde effektive tekniske og sosiale infrastrukturer.

I møte med klimaendringer og økende krav til bærekraftig utvikling, blir det stadig viktigere å ha et bevisst forhold til hvordan vi forvalter og prioriterer arealene våre. Det handler om å finne en god balanse mellom vern av natur- og kulturverdier, og behovet for boligbygging, næringsutvikling og levende lokalsamfunn.

Planen inneholder i dag flere **arealstrategier**. Disse inngår i revisjonen for å sikre sammenheng mellom samfunnsmål, strategier og framtidig arealbruk.

For å styrke arbeidet med utslippsreduksjon og klimatilpasning, har kommunen satt i gang arbeidet med en ny **Energi- og klimaplan for Farsund**.

6. Organisering og ansvar

Kommunedirektøren er prosjekteier for kommuneplanens samfunnsdel, og det er kommuneplanlegger som er ansvarlig for utarbeidelse av planen.

Det er satt en administrativ arbeidsgruppe bestående av: Næringssjef, kommunalsjef teknisk, rådgiver og kommuneplanlegger/folkehelsekoordinator.

Ledergruppen vil også være en sentral referansegruppe.

Kommunestyret har det overordnede politiske ansvaret for kommuneplanen, kommunestyrerepresentantene vil derfor bli sentrale medspillere.

I henhold til planstrategien er formannskapet ansvarlig planutvalg.

7. Fremdriftsplan

Det er forventet at planarbeidet følger fremdriftsplanen som vist til under. Mål om endelig vedtak av kommuneplanen november/desember 2026.

Fase	Tidsperiode
Oppstart og forberedelser	Høst 2025
Utarbeidelse av planprogram	Vinter 2025/2026
Høring og offentlig ettersyn av planprogram, samt varsel om oppstart	Vår 2026
Fastsetting av planprogram	Vår 2026
Medvirkning og utarbeidelse av planutkast	Sommer 2026
1.gangsbehandling	Høst 2026
Offentlig ettersyn	Høst 2026
Vedtak av kommuneplanens samfunnsdel	Utgangen av 2026